

5. Cenová stabilita

Už jste se někdy zamysleli proč kopeček zmrzliny před 10 lety stál 0,30 € a dnes stojí 0,70 €, což představuje nárůst ceny o více než 100%. Proč tomu tak je? Na konci budete tomuto rozumět.

Případová studie:

Pamatuji si jako před 10 lety, jen pár let po přijetí eura stál kopeček zmrzliny v mém malém městečku na Slovensku 0,30 €. Za 2 roky už stál kopeček 0,40 € pak 50 € a letos už stojí kopeček zmrzliny 0,70 €. Zamýšlel jsem se jak je to možné, že se stále zdražuje. Vždyť zmrzlina je stále ta samá, nic jiného do ní nikdy nepřidávali a ani větší porce nebyly.

Po pár letech jsem odhalil pravdu tohoto zdražování, které se nazývá inflace. Vlivem toho, že zdražovaly suroviny na výrobu materiálů ale i cena práce, tak se toto zvyšování projevilo i na ceně zmrzliny.

5.1 Inlace

Pro pochopení cenové stability je klíčové pochopit co je to inflace. Inflace není jen tlačení velkého množství peněz do oběhu, jak se to častokrát takto prezentuje. Inflace je obecný růst cenové hladiny. O inflaci mluvíme tehdy, když dochází k všeobecnému růstu cen zboží a služeb, ne jen k růstu cen jednotlivých položek. To znamená, že za jedno euro se toho dá koupit méně než v minulosti, resp. euro má menší hodnotu než kdysi.

Inflace představuje zvyšování celkové cenové hladiny statků a služeb během delšího období, které vede k poklesu hodnoty peněz a má za následek snižování kupní síly peněz.¹ Pokud mluvíme o zdražování jednoho druhu zboží, nemůžeme mluvit o inflaci.

Pokud máme pocit, že zboží a služby šly na ceně nahoru, ale aktuální míra inflace to neodráží, může se jednat o pocitovou inflaci. Je to případ, kdy zdražují zboží a služby, které pravidelně a často nakupujeme. Pokud například jezdím autem, tak mnohem více pocítím nárůst cen benzínu než člověk co jezdí vlakem, ten naopak mnohem více pocítí pokud podraží lístky na vlak

Pro zjednodušení si představte láhev Cocacoli, která před 10 lety stála 1 €. Dnes bude stejná láhev stát více

¹1. JUREČKA, V. a kol. 2010. *Makroekonomie*. Praha: Grada Publishing. 336s. ISBN 978-80-247-3258-9.

Protože na tuto láhev cocacoli působí inflace, její cena se zvýšila a dnes sotjí 1,80 €. Proč se ale její cena zvýšila? Odpovědí může být hned několik a mnohdy to není jen jedna příčina ale kombinace několika faktorů. My si vzpomeneme ty hlavní.

1. Zvýšení nákladů

V důsledku zvýšení cen ropy je doprava dražší, což se projeví na ceně dopravy.

2. Poptávková inflace

V důsledku zvýšené poptávky po cocacole je její nedostatek, výrobce/prodejce se tedy rozhodne, že zvýší cenu protože chce dosáhnout co největšího zisku

3. Tlačení velkého množství peněz

Velké množství peněz v oběhu způsobí, že se lidé budou cítit být bohatší a tak začnou více nakupovat, jak jsme si však vysvětlili v bodě 2, tak zvýšený dopyt povede k růstu cen.

5.2 Deflace

Ceny však mohou v některých případech i klesat, tento pojem nazýváme deflace

Deflace je ekonomický jev, při kterém dochází k poklesu cenové hladiny. V praxi to znamená, že si za tytéž peněz můžeme koupit víc. Deflace je opakem inflace. Z deflace mohou nejvíce vytěžít stádatelé, protože s odstupem času hodnota jejich naspořených prostředků stoupá. Naopak, dlužníci jsou při deflaci dlužní s odstupem času více.²

Pro ekonomiku je však Deflace mnohem nebezpečnější než inflace z několika důvodů.

1. Ceny klesají - ano, určitě vás napadlo otázka ... Ale vždyť to je dobře

Případová studie:

Karel má v plánu koupit nový mobil, čeká však až bude levnější. O měsíc na to cena poklesne a ve zprávách se říká, že ceny půjdou ještě dolů, tak Karel bude ještě čekat a nekoupí si nic, bude svoji spotřebu odkládat. Přesně takto se budou chovat i ostatní. Pokud se toto děje v ekonomice a spotřebitelé čekají, až bude zboží ještě levnější a nenakupují, výrobce se bude snížením ceny snažit motivovat lidi aby koupili. Oni však budou stále čekat na ještě nižší ceny.

² Deflace[online]. [cit. 2021-8-23]. Dostupné na internetu: <https://totalmoney.sk/slovník/D/deflacia/>

2. **Krach podniků – Výrobce však potřebuje prodávat své výrobky protože bez nich nemá příjem. Pokud je dlouho bez příjmu, tak nedokáže platit své závazky**
3. **Ztráta zaměstnání – jelikož podniky krachují, lidé přicházejí o práci**
4. **Snižuje se spotřeba – pokud lidé nemají práci, nemají ani za co nakupovat**
5. **Stát přichází příjem z daní – jelikož stát má menší příjem, projeví se to i ve veřejném sektoru jako je zdravotnictví, školství, policie a pod .**

Jak vidíme, tvoří se nám jakýsi začarovaný kruh. Nazývá se to Deflační spirála. Dostane-li se ekonomika do takové spirály, tak je z ní velmi složité vyjít.

5.3 Hyperinflace

V ekonomice se tedy snažíme o to, aby ceny rostly. Avšak všeho moc škodí. Prudký nárůst celkové cenové hladiny se nazývá hyperinflace.

Ta byla například ve Německu po první světové válce. Prudké tlačení peněz je zcela znehodnotilo. Lidé chodili na běžné nákupy potravin s trakaři peněz. Peníze ztratily svou funkci. Byly mnohem užitečnější k přitápění než k placení.

Této ekonomické krize v tehdejší Weinmarské republice využil velmi dobře jeden začínající politik narozený v Rakousku, který byl velmi silný řečník.

Díky své výmluvnosti si uměl získat lidi. Využil krizi a hyperinflace a dostal se tak k moci. Hyperinflace je proto velmi nebezpečná, protože vytváří nestabilitu v zemi.

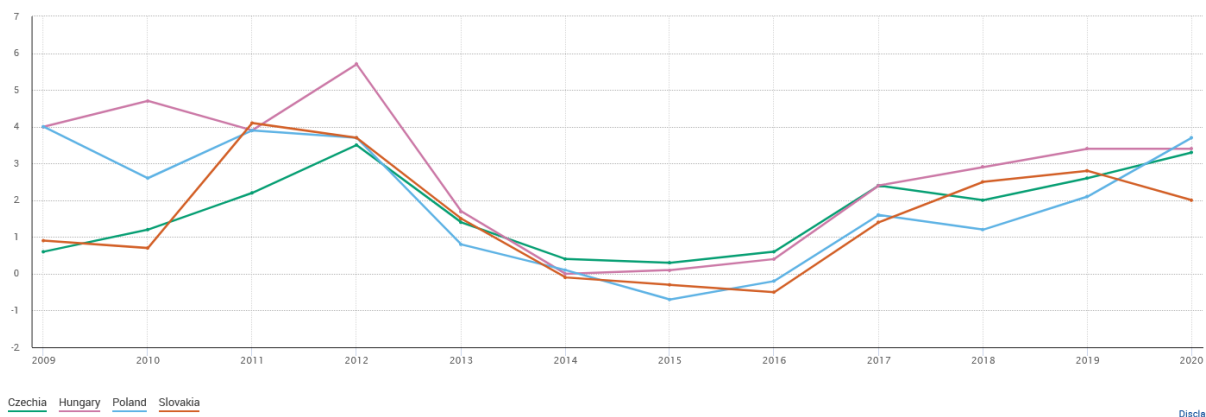
Hyperinflaci jsme měli i v současné době ve Venezuele.

Případová studie:

Jak začala inflace ve Venezuele? Venezuela byla země, jejíž ekonomika stála na ropě. Více než 90% exportu Venezuely byla ropa. Hodnota Venezuelského boliváru byla proto velmi závislá na exportované ropě. Když však v roce 2013 prudce padla cena ropy měla vliv i na pokles Venezuelského boliváru, protože nikdo jejich ropu nekupoval, to mělo za následek růst cen importovaného zboží. Prezident Nicolas Maduro proto nařídil tlačení peněz, čímž situaci ještě více zhoršil a země se dostala do hyperinflace. Kterou se jim dosud nepodařilo uhasit. Inflace na vrcholu byla kolem 1 000 000 %³

³ *Co se týká hyperinflation ve Venezuela: rare blend of public ineptitude and private enterprise*[online]. [cit. 2021-8-23]. Dostupné na internetu: <https://theconversation.com/what-caused-hyperinflation-in-venezuela-a-rare-blend-of-public-ineptitude-and-private-enterprise-102483>

Tento graf zobrazuje inflaci v zemích V4:

5.4 Spotřební koš

Role:

O kolik inflace „zdražila“ následující položky na Slovensku a ve Venezuele za stejné období?

Inflace na Slovensku v roce 2019 byla 2,9%

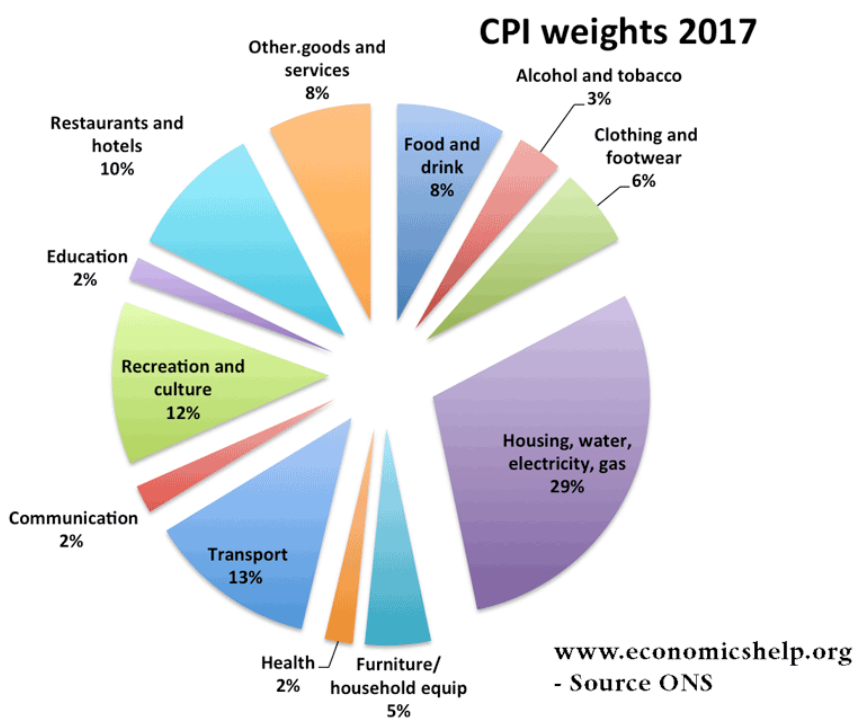
	SK 2018	VZ 2018	SK 2019	VZ2019
toaletní papír	1,40 €	1,40 €	1,44 €	4823,13 €
chléb	0,80 €	0,80 €	0,82 €	2756 ,07 €
Cocacola	1,00 €	1,00 €	1,29 €	3445,09 €
iPhone X	900 €	900 €	1161 €	3 100 581 €

Uvedený příklad slouží pouze k ilustraci a nemusí odrážet skutečnost.

Toto byl zjednodušený příklad k inflaci. Skutečnost je však jiná. Ne všechno zdražuje rovnoměrně. Některé výrobky a služby mohou zdražovat více než jiné.

Statistický úřad, který počítá inflaci na Slovensku nebo Eurostat, který to počítá pro eurozónu sestavuje tzv. Spotřební koš. Tento koš se skládá z toho, co průměrný člověk v prumeru nakoupí.

Vypadá asi nějak takto:

To co se nakupuje nejvíc má největší váhu a nejvíce se projevuje na inflaci. Představme si situaci, kdy máme v tomto koši pouze 2 položky.

	Váha	cena v roce 2019	cena v roce 2020	
Cocacola	95 %	1,00 €	1,10 €	
iPhone	5 %	1000 €	1500 €	50

I když cena iPhone vzrostla až o 50 % nemůžeme mluvit o inflaci 50 % protože lidé nakupovali 2 věci a cocacolu mnohem víc než iPhone. Lidé budou proto mnohem více cítit zvýšení ceny cocacoli než iPhone.

Rozlišujeme 3 druhy inflace, dle její intenzity. Mezi ekonomy se však mohou názory lišit.

Mírná inflace – 1 % – 10 %

Cválající inflace – 10 % – 1000 %

Hyperinflace – více než 1000 %

Není dobrá příliš velká inflace ale ani deflace co je potom dobré? Co je vlastně ta cenová stabilita?

5.5 Centrální banky

ECB stanoví cenovou stabilitu jako míra inflace těsně pod 2 %. Je to z toho důvodu, že chceme aby ceny rostly, protože to má za následek zlepšující se ekonomiku, musíme tedy držet dostatečný odstup od deflace, ale nesmíme to přestřelit, aby nenastala hyperinflace.

Jelikož Slovensko je členem eurozóny, naším řídicím orgánem je ECB, tam se vše stanovuje a vymýšlí. Naše NBS má pak za úkol pokyny ECB plnit a dohlížet na jejich plnění.

V Česko, Polko ani Maďarsko v Eurozónii nejsou, proto jejich centrální banka má plnou kontrolu a moc nad měnovou politikou.

ECB - European central bank - guvernérka Christine Lagarde

NBS - Národní banka slovenska - guvernér Peter Kažimír

ČNB - Česká národní banka - guvernér Jiří Rusnok

NBP - Narodowy bank polski - prezident Marek Bellka

MNB - Magyar nemzeti bank - guvernér György Matolcsy

Aktuálně k 1. 9 2021

K zajištění takové cenové stability používá centrální banka několik nástrojů. My si však vysvětlíme jen jeden z nich.

Tím nástrojem jsou úrokové sazby. Už jste asi slyšeli, jak si povídá o úrokových sazbách. Jedná se o cenu, za kterou banky půjčují peníze lidem ve formě úvěrů. Tuto sazbu stanovuje centrální banka, která půjčuje za ni peníze obchodním bankám. Finální úrok je větší větší, protože banka má i jiné náklady a chce mít na tom zisk.

Chce-li tedy centrální banka zvýšit inflaci. Sníží úrokovou sazbu, tím pádem je cena peněz nižší a lidé si je půjčují. Za půjčené peníze následně nakupují zboží a služby. Jelikož více nakupují, je větší poptávka, zvyšuje se i cena, což znamená, že roste inflace.

Otázky k procvičení:

1. Definujte co je inflace
2. Co znamená cenová stabilita? Vysvětlete
3. Jaká inflace je ve vaší zemi?
4. Kdo řídí měnovou politiku ve vaší zemi?
5. K čemu slouží spotřební koš?
6. Proč je deflace horší než inflace?
7. Co je úrok?

6. Spoření a investování

Každý z nás svým způsobem spoří, ne vždy však dostatečně. Nikdo přece nemine celou svou výplatu najednou. Peníze mu přijdou na účet nebo je dostane vyplatě v hotovosti a postupně vše splácí jak přijde. Úspory jsou vlastně jen odložení spotřeby, protože dříve či později si za ně něco nakoupíme my nebo někdo jiný. Spoření však má vždy nějaký cíl

Případová studie:

Fera rodiče učili celý život spořit. Když mu bylo 20 rozhodl se, že si bude pravidelně odkládat 100 € do své pokladničky co má doma abys mohl v budoucnu postavit vlastní dům. Za 30 let se mu podařilo našetřit 36 000 €.

Ferův kamarád Martin měl rodiče, kteří investovali a učili to i jeho. Martin proto začal investovat pravidelně 100 € do indexových fondů. Když se po 30 letech podíval na účet měl tam 227 000 €.

Co z těchto reálných příkladů vyplývá?

Fero by investováním mohl vydělat mnohem více, protože tam by se mu peníze zhodnocovaly. Takto sice měl jistotu, že bude mít 36 000, ale ani to není zcela pravda, protože tyto peníze mají po 30 letech mnohem nižší koupěschopnost vlivem inflace.

Martinovi se podařilo peníze pěkně shodnit. Při investování je však třeba počítat s rizikem. Toto riziko se však časem zmenšuje a po 30 letech je minimální. Martin se rozhodl správně pro indexové fondy. Díky tomu rozložil své riziko a tak jej ještě více minimalizoval.

Spoření se vyplatí jen na tvorbu krátkodobé rezervy. Peníze by neměly jen tak 30 let ležet. Těch 36 000 €, které Fero doma odložil měli potenciál 227 000 €.

6.1 Cíle spoření

Úloha:

Vaším úkolem je vymyslet cíle spoření a napsat jak tento cíl splnit. Kolik je potřeba odkládat pravidelně po jak dlouhou dobu.

Proč by na prvním místě měla být tvorba rezervy? Život ne vždy jde podle představ a často se stává, že nám do cesty přijdou nečekané a ne vždy příjemné situace, které mohou vyžadovat dát najednou větší obnos peněz. Jsou způsoby, jak můžeme takové situace financovat.

1. Úspory
2. Pojištění
3. Úvěr

Každé má své výhody i nevýhody avšak úspory máte k dispozici téměř hned, u ostatních musíte většinou čekat než vám pojistné či úvěr schválí.

Nejlepším způsobem jak spořit je pravidelně si odkládat určitou částku do nějakého spořicího produktu. Do jakého záleží už na vašem cíli spoření.

Na tvorbu rezervy byste neměli zapomínat na to, že neumíte dopředu odhadnout kdy budete finance potřebovat.

6.2 Spořicí produkty

Mezi spořicí produkty patří:

1. **Spořicí účet** – Spořicí účty poskytují banky svým klientům většinou formou podúčtů k běžným účtům. Jde tedy o podúčet, na který si klient může dobrovolně odvést vybranou část finančních prostředků a v případě potřeby si je umí zase převést zpět na bankovní účet a opět jimi plně disponovat.
2. **Vkladní knížka** – Vkladní knížka je cenný papír, který potvrzuje existenci vkladu a jeho výše a zároveň vztah mezi vkladatelem a bankou. Vkladní knížka má fyzickou podobu a její předložení je nezbytné při výběru z vkladní knížky⁴
3. **Termínovaný vklad** – Spořicí produkt s omezenou možností výběru, který se úročí obvykle po 6, 12, 24, 36 měsících. Vkladatel nemůže vybrat své prostředky dříve než

⁴ Vkladní knížka. In: KRÁLÍK, Josef; JAKUBOVIČ, Daniel. *Slovník finančního práva*. 1. vyd. Bratislava : [Věda](#), 2004. 284s. [ISBN80-224-0814-X](#). S. 272.

uplyne dohodnutá doba, jinak ztrácí nárok na úrok. Čím delší úročné období, tím větší úrok.

4. Stavební spoření - Jedná se o spoření ve vztahu k zabezpečení bydlení a ostatních činností souvisejících s bydlením. Vsazené spoření poskytuje instituce, která má status stavební spořitelny, která může po splnění podmínek poskytovat i úvěry.

6.3 Požírač peněz – inface

Peníze v bankách na běžných a spořicíých účtech ztrácejí vlivem inflace na hodnotě, protože v dnešní době jsou tyto účty téměř bezúročné.

Na účtu je stále stejná částka, avšak jejich koupěschopnost klesla.

6.4 Investování

Při investování musíme jako první zvážit tzv. investování. Investiční trojúhelník.

RIZIKO

VÝNOS

LIKVIDITA

Platí, že čím větší výnos, tím větší riziko.

Likvidita je schopnost přeměnit danou investici na hotovost. Jako příklad likvidity si můžeme dát investici do domu a investici v akciích.

Pokud bych chtěl prodat dům, abych z něj měl hotovost, trvalo by mi to dlouho než bych našel kupce a než by se mi objevily peníze na účtu. Akcie však umím prodat během obchodního dne a peníze můžu mít na účtu do několika minut až pár dní.

Role

Do čeho všeho se dá investovat? Použijte pravidla investičního trjúhelníku a určete velikost rizika, likvidity a možného výnosu.

Akcie je majetkový cenný papír, který opravňuje držitele podílet se na vedení společnosti, na zisku ale i ztrátě.

Investování ovlivňují různé faktory v různých časových horizontech:

emoce a nálada investorů – krátkodobě

vnitřní hodnota podniku a jeho ekonomické výsledky – dlouhodobě

ekonomická situace v zemi/ve světě – střednědobě

6.4.1 Akcie

Akce je majetkový cenný papír, který opravňuje držitele podílet se společností, na zisku ale i ztrátě.

První hodnota akcie je určena hodnotou podniku, dále je velmi důležité zda generuje zisk, jak podnik prosperuje.

Pokud však podnik vstoupí na burzu a stane se veřejně obchodovatelnou společností (akcie si budete moci koupit i vy) budou na hodnotu jeho akcie ovlivňovat i jiné faktory

6.4.2 Dluhopisy

Dluhopis je naopak dluhový cenný papír. Držitel se nepodílí na řízení společnosti, má nárok na pevně stanovený úrok. Výnos z dluhopisů se nazývá kupon. Bere však na sebe riziko, že podnik může zkrachovat a nedostane nic.

6.4.3 Podílové fondy

Podílový fond je zjednodušeně řečeno takový koš, který může obsahovat jen akcie nebo jen dluhopisy, či vše namíchat jako takový drink.

6.5 Investiční tipy

Pokud byste v současnosti řešili investice dávejte si pozor na tyto věci

- Vysoké poplatky (u fondů např. vstupní poplatek a správcovský poplatek)
- Podezřele vysoké výnosy (investice garantuje 50, 80 %)
- Nedostatek informací (dluhopisy společností o které nic nevíte)
- Emoce! (hlavně při obchodování s akciemi nepodléhat snadno emocím)
- Davové šílenství (všichni investují do bitcoinu, tak musím i já)

Univerzální návod efektivní investování:

1. Určete si cíl
2. Určete si kolik chcete investovat
 - a. Pravidelně
 - b. Jednorázově
3. Stanovte si investiční horizont
 - a. **Krátkodobě** (do 1 roku) – spořicí konzervativní investiční produkty s minimálními výkyvy
 - b. **Střednědobě** (1 – 5 let) – akciové nebo indexové fondy, které obsahují alespoň 40 % dluhopisů

- c. **Dlouhodobě** (více než 10 let) – akciové nebo indexové fondy 90 % - 100 % akci

Tip na závěr:

Nejlepší je investovat pravidelně po menších částkách, ať už s účelem tvorby rezervy nebo na něco konkrétního. Nik

Otázky na procvičení:

1. Definiujte pojem spoření.
2. Definiujte pojem investování.
3. Vysvětlete rozdíl mezi spoření a investování.
4. na co jsou fond pojištění vkladů? Ake produkty zastřešuje?
5. Popište termínovaný vklad jako produkt spoření
6. Vysvětlete a popište jednotlivé podílové fondy, který z nich se nejvíce vyplatí i a kdy?
7. Jaké podmínky musí mít investor k investování?
8. Popište, jak funguje penzijní spoření na Slovensku.
9. Vysvětlete investování do nemovitostí.
10. Pokuste se popsat i jiné formy investování (např. do vzdělání). Je možné považovat takovou formu za investování?